

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-13094420
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

22 Temmuz 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN DOĞAN BEKİN'İN
TBMM 7/26524 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGELERİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI**

7/26524
6x 133

SORULAR

Türkiye, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne 2004 yılında, Paris Anlaşması'na ise 2021 yılında taraf olmuş "2053 Net Sıfır Emisyon" hedefi bağlamında küresel iklim değişikliği ve ozon tabakasının incilmesiyle ilgili tedbirlerin alınmasına ve yeşil kalkınmaya yönelik plan, politika ve stratejilerin belirlenmesine ilişkin ulusal ve uluslararası çalışmaları maalesef bir bir gerçekleştirmişti.

İklim Kanunu ile bazı "modeller" yani varsayımlar ortaya konmakta, bunu sonucunda oluşacak beklentiler/hedefler üzerine düzenlemeler yapılacaktır. Dünyanın ısınması, iklimin değişmesi iddiaları ve bunların sebep ve sonuçları konusunda ortaya atılan çeşitli tezler, yatırım fonları veya BM gibi uluslararası kurumların öncülüğünde çeşitli politik tercihlere dönüşebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Kısacası bu tez ve politikalar gerçek hayatta iki temel işleve sahip olduğunu görmek mümkündür. Bunlardan biri kâr oranlarının azalma eğilimi gerçeği karşısında, toplumun ürettiği değerin toplum elinde kalmış kısmının devlet eliyle sermayeye aktarılması için bahane yaratılmasıdır. İkincisi ise yine azalan kar eğilim yasasına karşı, yenilikçi olmayan, piyasanın akışını yavaşlatan, eline geçen parayı istenilen mecralara aktar(a)mayan şirketlerin sistemden çıkarılması için bir bahane üretilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak toplumun yoksul kesimlerinin temel emtiaya daha pahalı ulaşması, günlük faaliyetlerinin denetim altına alınması, her türlü bilgisinin depolanarak tasnif edilmesi, hangi şirketin faaliyetlerine izin verilip hangisinin verilmeyeceği, hangi şirketin krediye ulaşp hangisinin öz sermayesi ile baş başa bırakılacağı, hangisinin para cezaları ile çöktürüleceği, tarımsal üretim ve su kaynaklarının kullanımını sınırlandıracağı anlamına gelmektedir.

Bu bağlamda;

- 1) Bu kanun teklifi hazırlanırken sektörün tüm paydaşlarının görüşü alınmış mıdır?
- 2) Bu Kanun teklifi ile çevreye zararlı gazların salınımının azaltılması, çevre dostu yapıları desteklemek ve yaygınlaştırmak amacıyla yürütülen çalışmalar var mıdır? Varsa bu çalışmalar nelerdir?
- 3) Çevreye zararlı gazların salınımına ilişkin Bakanlığınızın elinde bir veri var mıdır? Varsa bu veriler nelerdir?
- 4) Küresel güçlerin neden olduğu çevre felaketlerinin faturasını ilerleyen yıllarda küresel güçler yerine milletimize, üreticimize ve tüketicimize yüklenmemesi adına ne gibi somut önlemler alınmıştır?
- 5) Çevreye zarar veren gazların salınımını azaltmayı sağlayacak çevre dostu üretim yöntemleri ve teknolojilerine yönelik Bakanlığınızın yürüttüğü AR-GE çalışmaları var mıdır? Varsa nelerdir?
- 6) "2053 Net Sıfır Emisyon Planı" nedir? Bunun somut adımları toplumsal anlamda, siyasi anlamda, hukuki anlamda, doğal yaşam alanları anlamında nasıl atılacaktır?

CEVAP

İklim Kanunu Teklifi kapsamında sera gazlarının salınımının azaltılması, çevre dostu yapıların desteklenmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik çok boyutlu çalışmalar ve yasal düzenlemeler öngörülmektedir. Bu çalışmalar, yalnızca kanunla sınırlı kalmamakta; Ulusal Katkı Beyanı (NDC), İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı (İDASEP) ve Uzun Dönemli İklim Stratejisi (LTS) gibi strateji belgeleriyle de desteklenmektedir.

Ulusal Katkı Beyanında sera gazı emisyonlarının 2030 yılına kadar referans senaryoya kıyasla %41 oranında azaltılması hedefi belirlenmiştir. Bu hedefe ulaşmak için bina, enerji, sanayi, ulaştırma ve tarım sektörlerinde teknik ve politik tedbirler tanımlanmıştır.

Ulusal Katkı Beyanında, İDASEP ve LTS politika belgelerinde sektörel bazda belirlenen strateji ve eylemlerle; net sıfır emisyon hedefi ve döngüsel ekonomi yaklaşımı ile uyumlu olacak şekilde, enerji, su ve hammadde verimliliği, kirliliğin kaynağında önlenmesi, yenilenebilir enerji kullanımının artırılması, ürünlerin, işletmelerin, kurum ve kuruluşların karbon ayak izinin azaltılması, alternatif temiz veya düşük karbonlu yakıtların ve hammaddelerin kullanımı, elektrifikasyonun yaygınlaştırılması, temiz teknolojilerin geliştirilmesi ve kullanımının artırılması, iklim dostu tarım yaklaşımının benimsenmesi gibi azaltım önlemlerinin alınması, bu önlemlerin adil geçiş gereklilikleri gözetilerek uygulanması hedeflenmiştir.

Net sıfır emisyon hedefinin sağlanmasına yönelik emisyonların dengelenmesi için orman, tarım, mera ve sulak alanlarda karbon yutağı kayıplarını engellemek üzere tedbirler alınarak, yutak alanların korunması ve kapasitelerinin artırılması sağlanacaktır.

Sera Gazı Emisyon Envanteri Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından hem ulusal hem uluslararası yükümlülükler doğrultusunda yıllık bazda düzenli olarak derlenmekte ve raporlanmaktadır. TÜİK; CO₂, CH₄, N₂O, HFC, PFC, SF₆, NF₃ gibi tüm önemli sera gazlarını karbondioksit eşdeğeri (CO₂e) cinsinden raporlamaktadır. 1990 yılından itibaren tüm kaynak kategorilerini kapsayan envanter verileri, IPCC (Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli) metodolojisine göre hazırlanır ve enerji, sanayi işlemleri ve ürün kullanımı (ıppu), tarım ve atık sektörlerine ilişkin veriler detaylı bir şekilde paylaşılır.

Ulusal Envanter Raporu (NIR – National Inventory Report) farklı kurumlardan gelen veri akışlarının TÜİK koordinasyonunda işlenip değerlendirilmesi doğrultusunda teknik detaylar, kullanılan yöntemler, varsayımlar, emisyon faktörleri ve belirsizlik analizleri gibi bilgileri içerecek şekilde yıllık bazda hazırlanarak Paris Anlaşması kapsamında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Sekretaryasına sunulur.

2004 yılında beri Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesinin (BMİDÇS) tarafı olan Türkiye, iklim değişikliği konusundaki çalışmalarını son yıllarda hızlandırmıştır. Bu kapsamda Türkiye için dönüm noktası 2021 yılında Paris Anlaşmasının onaylanması ve akabinde 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefinin açıklanması olmuştur.

Net sıfır emisyon; doğaya salınan insan kaynaklı sera gazı emisyon miktarı ile yutak alanlar tarafından emilen emisyonların eşit olması hali olarak tanımlanmaktadır. Bu denge sağlandığında, atmosferdeki sera gazı konsantrasyonu artmaz ve iklim değişikliği üzerindeki baskı sınırlanmış olur.

“2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi”, Türkiye’nin 2053 yılına kadar sera gazı emisyonlarını dengeleyecek şekilde azaltmayı hedefleyen ve yeşil dönüşüm kalkınma hamlesini benimseyen uzun vadeli iklim stratejisidir. Bu hedef, Ulusal Katkı Beyanı (NDC), İklim Değişikliği Azaltım

Stratejisi ve Eylem Planı (İDASEP) ve Uzun Dönemli İklim Stratejisi (LTS) belgelerinde çerçevesi çizilmiş hedef, politika ve önlemlerle gerçekleştirilecektir.

Toplumsal Anlamda Atılan Somut Adımlar

Türkiye, 2053 yılına kadar net sıfır emisyon hedefini benimseyerek iklim değişikliğiyle mücadelede uzun vadeli bir vizyon ortaya koymuştur. Bu hedefin gerçekleştirilmesi sadece teknik ve sektörel düzeyde değil, toplumsal dönüşüm açısından da önem arz etmektedir. Bu kapsamda toplum farkındalığını artırmak açısından eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerine ağırlık verilmektedir.

Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili kurumlar aracılığıyla okullarda *iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik* konuları müfredata entegre edilmeye başlanmıştır. Üniversitelerde iklim odaklı bölümlerin ve disiplinler arası yüksek lisans programlarının teşvik edilmesiyle geleceğin iklim uzmanlarının yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Kamu spotları, sosyal medya kampanyaları ve sivil toplum etkinlikleri yoluyla toplumsal farkındalık artırılmaktadır. Ayrıca tüm iklim politikalarında adil geçiş ilkesi kapsamında başta kırılgan gruplar olmak üzere hiç kimsenin geride bırakılmadığı bir kalkınma anlayışı benimsenmiştir. Sosyal adalet ilkesi çerçevesinde ve yeşil finansman kapsamında düşük gelirli kesimlerin dönüşüm maliyetlerine erişimini kolaylaştıracak adımlar atılmaktadır. Yeşil işlere geçiş sürecinde iş gücü dönüşümünü desteklemek için mesleki eğitim ve yeniden beceri kazandırma programları yürütülmektedir. Bakanlığımızın yürüttüğü İklim Elçileri Projesi Kapsamında, iklim zirvelerine katılım ve gençlerin temsil edildiği danışma kurulları ile toplumun genç kesiminin sürece aktif katılımı teşvik edilmektedir.

Siyasal Anlamda Somut Adımlar

2053 net sıfır emisyon hedefi ve yeşil kalkınma süreci başta olmak üzere ulusal ve uluslararası düzeyde iklim hedeflerinin eşgüdümünün sağlanarak gerçekleştirilmesi amacıyla İklim Değişikliği Başkanlığı kurulmuştur. İklim değişikliğine uyum ve sera gazı emisyonlarının azaltılması bağlamında yerel yönetimlerin kapasitesinin artırılarak yerel iklim eylem planları hazırlanması ve uygulanması teşvik edilmektedir. İklim hedeflerinin Kalkınma Planı, Ulusal Enerji Planı, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile uyumlu hale getirilerek bütçeleme ve yatırım planlarına entegre edilmesi sağlanmaktadır. Türkiye, Paris Anlaşması, COP süreçleri ve İklim Kulübü gibi girişimlerle uluslararası dayanışmayı desteklemektedir. Uluslararası iklim finansmanına erişim için yeşil dönüşüm projeleri geliştirilmektedir.

Hukuki Anlamda Somut Adımlar

Türkiye 2053 Net Sıfır Emisyon ve Yeşil Kalkınma hedefi doğrultusunda İklim Kanunu hazırlığı içindedir. Bu kanunla; net sıfır emisyon hedefi yasal teminat altına alınacak, sektörel sorumluluklar belirlenecek, emisyon ticaret sistemine geçişin yasal altyapısı kurulacaktır. Akabinde enerji, ulaşım, inşaat, tarım gibi sektörlerle ilişkin mevcut yönetmelikler, iklim hedefleriyle uyumlu hale getirilecektir.

Doğal Yaşam Alanları Açısından Somut Adımlar

Ormancılık ve toprak yönetimi politikalarıyla karbon yutak kapasitesi artırılacaktır. 2053'e kadar ağaçlandırma, erozyonla mücadele, arazi tahribatının dengelenmesi gibi uygulamalar teşvik edilecektir. Kentlerde yeşil altyapı, dikey bahçeler, ekolojik koridorlar gibi doğa temelli çözümler yaygınlaştırılacaktır. Tarım arazilerinde sürdürülebilir uygulamalarla toprakların karbon tutma kapasitesi artırılacaktır.

2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi, sadece çevresel bir taahhüt değil; toplumun dönüşümünü, siyasetin yönünü, hukukun gelişimini ve doğayla kurulan ilişkinin yeniden inşasını gerektiren kapsamlı bir kalkınma vizyonudur. Bu hedef, NDC’de uluslararası taahhüt düzeyinde sunulmuş, LTS ile uzun vadeli stratejiye bağlanmış ve İDASEP ile uygulamaya dökülmüştür.